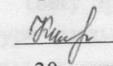


Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение Кара-Хольская средняя общеобразовательная школа им. К.С. Шойгу с. Кара-Холь муниципального района «Бай-Тайгинский кожуун Республики Тыва»

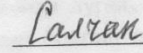
РАССМОТРЕНА

Педагог дополнительного образования

 /Кужутет Ч.И.
«30» августа 2023 г.

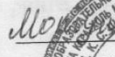
СОГЛАСОВАНА

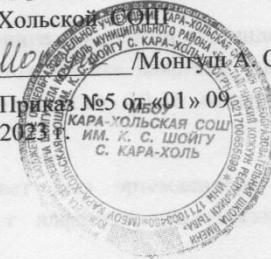
Заместитель директора по ВР

 Салчак А. А./
«31» августа 2023 г.

УТВЕРЖДЕНА

Директор МБОУ Кара-Хольской СОШ

 /Монгул А. С./
Приказ №5 от «01» 09
2023 г. ИМ. К. С. ШОЙГУ
С. КАРА-ХОЛЬ



РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

внеурочной деятельности

«Төрээн дылым – эртине-байлаам»

для обучающихся 6 класса

Учитель:

Кужутет Раида Николаевна

Кара-Холь - 2023

Тайылбыр бижик

Тыва дыл – тыва нацияның дылы.

Тюркологияда колдап турар классификациялар езугаар, тыва дыл эртеги турк бижиктиг тураскаалдарның дылы-биле (эртеги турк дыл-биле), тофа (карагас), бурунгу уйгур, хакас, шор дылдар-биле эң чоок төрөл болгаш ону эртеги турк дылдарның бөлүүнге азы чөөн хунн дылдарның уйгур-огуз бөлүүнүң уйгур-тюкуй дылдар салбырынга хамаарыштырып турар.

Н. А. Баскаков тыва дыл Х-ХУ вектерде чамдык өске турк дылдар-биле кады тускай дыл апарган деп санап турар.

Төөгу эртемденнеринин тывалар дугайында шинчилелдеринге, 19 вектиң эгезинден тура чыгдыг материалдарның болгаш шинчилелдериниң ундезининге даянгаш, тыва дыл эрткен муң чылдың ийиги чартыында-ла тускай дыл апарган, 10-15 вектерде быжыккан деп чугаалап болур.

Тыва дылга бижикти эң-не баштай 1930 чылда совет дыл эртемденнери – тюркологтарның дузазы-биле латин уктуг чаа турк уктуг алфавитке ундезилээш, чогааткан болгаш дараазында чылдарда нептереткен.

1941-1943 чылдарда тыва бижикти орус графика системазының ундезининче шилчиткен.

Школага дылдың, бүгү-ле байлактарын, дүрүмнерин чаңгыс кижиниң долузу-биле шиңгээдип алыры болдунмас. Ынчалза-даа дылдың, ниити, хүн бүрүде эң-не нептереңгей ажыглаттынар нормаларын — сөстөрни шын ажыглаарын, адаарын, морфологтуг болгаш синтаксистиг нормаларын — өөреникчи бүрүзү билген турар ужурлуг.

Литературлуг дыл бүрүзү аас болгаш бижимел хевирлерлиг болганда, аас чугаа — сөстөрни, оларның, ударениезин шын адаарының, сөстөрни шын ажыглаарының грамматиктиг нормаларына, а бижимел чугаа — орфографияның болгаш пунктуацияның дүрүмнеринге чагыртырын школадан тура өөредири чугула. Ниитизи-биле, дылдың литературлуг нормаларының негелдезинге дүгжүп турар, утказының талазы-биле тода, грамматика болгаш аялга талазы-биле шын, стиль талазы-биле чогумчалыг тургустунган чугаа культурлуг чугаа болур.

2. Курсту шиңгээткениниң планнаттыг түңнелдери

«Төрээн дылым – эртинге байлаам» деп курсту өөренип тура, өөреникчилерниң бот-тускайлаң, предметтиг, метапредметтиг чедип алып түңнелдери.

Курстун метапредметтиг түңнелдери (предметтен дашкаар азы ооң-биле чергелештир билип алып харылзашкак чүүлдер) хүлээлгелери уругларны школага бүгү талалыг хевирлээринге салдарлыг. Тыва дыл уругларның бодунуң көрүжүн шын илередиринге, угаап боданышкынын, интеллектуалдыг болгаш чогаадыкчы аян-биле

бодун сайзырадырынга, чаагай мөзү-бүдүшке хевирлээринге; чаа билиглерни, мергежилдерни шингээди алырынга улуг ужур-дузалыг. Төрөөн дыл кижиниң бот-хуузунда чонунуң (тыва кижиниң) иштики сагыш-сеткил культуразының болгаш чечен чогаалының байлактары-биле кижини төрөлгөтөнниң культура-төөгүлүг дуржулгазын байлакшытпышаан, ниитилелдин негелделеринге чаңчыктырар харылзаа чепсээ болур.

Курстун предметтиг түннелдерни:

- сөстөрни фонетика, тургузуг, морфология талазы-биле ийи чугула кежигүннүг домактарны синтаксис талазы-биле сайгарып билир;
- грамматиктиг утказын, тускай болгаш дузалал чугаа кезектерин ылгап билир;
- чүве аттарының, демдек аттарының, сан аттарының утказын, морфологиятуг демдектерин, синтаксистиг ролун тодарадып билир;
- тыва дылдың лексика курлавырларын, тыва литературлуг дылдың нормаларын (шын адалганың, грамматиктиг, орфографтыг, пунктуастыг), чугаа этикединиң дүрүмнерин шингээдири болгаш оларны херек кырында амыдыралга аас болгаш бижимел чугаага ажыглаары;
- дылдың кол кезектерин, дылдың грамматиктиг категорияларын танып билири болгаш сайгарары, чугаага шын ажыглаары;
- сөстүн янзы-бүрү сайгарылгаларын (фонетиктиг, лексиктиг, морфемниг, морфологиятуг), сөс каттыжышкынының болгаш домактың синтаксистиг сайгарылгазын шын кылып, сөзүглелдин тургузуунуң болгаш кол демдектериниң аайы-биле, дылдың кандыг хүлээлгелерин күүседип чоруурунун болгаш уран аргаларны ажыглаанының аайы-биле сайгарары;
- лексиктиг болгаш грамматиктиг синонимнерни ажыглаанындан кижиниң чугаазының чечен-мерген, а чечен чогаал дылының каас-чараш, байлак болу бээр аргаларын билири болгаш чугаазынга шын ажыглаары;
- төрөөн дылдың эстетиктиг хүлээлгелерин медресеп билири, чечен чогаалдың дылын сайгарып тура, чугааның эстетиктиг талазын үнелеп билири.
- Орфография болгаш пунктуацияга хамаарышкан билиглерин делгемчидери;

Ажылчын программада тыва дыл курузунуң өөреникчилерниң коммуникативтиг болгаш дыл, культура талазы-биле компетенцияларының хевирлеттинип тургустунарынга ужур-дузалыг үш уткалыг шугумун сагаан.

- **Коммуникативтиг компетенцияның** (харылзажылганың айтырыгларын ыяк билирин) хевирлеттинерин хандырып турар утказы;
- **Дыл талазы-биле компетенцияның** (дыл болгаш дыл эртеминге хамаарышкан айтырыгларны ыяк билири) хевирлеттинерин хандырып турар утказы;
- **Культура талазы-биле компетенцияның** (төрөөн дылдың культура-төөгүлүг айтырыглар-биле харылзаалыын ыяк билири) хевирлеттинерин хандырып турар утказы;

Практиктиг угланыышкыны:

Өөренип турар тема бүрүзү уругларның логиктиг боданыышкынын болгаш чугаазын сайзырадырынга салдарлыг болур ужурлуг. Тыва дыл кичээлдеринге болгаш класстан дашкаар ажылдарга, өөреникчилерниң чугаазы дараазында угланыышкынга чагыртып сайзырадыр.

Бир дугаар угланыышкын – тыва литературлуг дылдың нормаларын шиңгээдири: шын адалганы сагып, сөстөрнүң хевирлерин, сөс каттыжыышкыннарын болгаш домактарны шын тургузары, сөстөрнү оон лексиктиг утказынга болгаш ажыглап турар стилинге дүүштүр ажыглаары. Литературлуг дылдың нормаларын сагыыры дээрге-ле уругларның чугаазында хажыдыышкыннары – диалектизмнерни болгаш жаргонизмнерни – чайладыры, боттарының чугаазында четпес чүүлдерни медресеп билип, сайгарарын хайгаарадыры.

Ийи дугаар угланыышкын – уругларның сөс курлавырын байыдары. Сөс курлавыры школада шупту эртемнерни кайы хире шиңгээдип алганындан база хамааржыр-даа болза, тыва дыл болгаш чогаал эртемнери онзагай черни ээлеп, улуг ужур-дузалыг болуп турар. Ынчангаш тыва дыл болгаш чогаал кичээлдеринге лексика-биле ажылды, хөй словарь ажылын чорудар. Ол ышкаш уругларны словарьлар болгаш өске-даа тайылбыр номнарны (справочниктер, эртем ажылдары...) ажыглап билир кылдыр өөредир.

Үш дугаар угланыышкын – аас болгаш бижимел чугаага бодунуң бодалын шын илередириңиң мергежил-чаңчылдарын хевирлээри. Уругларның харылзаалыг чугаазын сайзырадыры дээрге-ле аас чугааның аңгы-аңгы хевирлерин шын тургузары база янзы-бүрү мергежилгелер күүседип, бижимел ажылдар-биле ажылдап тура, сөзүглелди шын тургузары болгаш сөстөрнү шын ажыглаары болур.

Класстан дашкаар чорудар кичээлдерге хереглээр методтар болгаш аргалар:

- коллективтиг ажыл;
- бот-тускайлаң ажылдаары;
- хайгаараары ;
- түңнел үндүрери;
- деңнелгелер;
- бижимел ажылдарның хевирлери;
- беседа;
- диспуттар;
- мөөрейлер;
- видеофильмнер;
- презентациялар;
- проектилер кылыры.

«Төрээн дылым – эртинге-байлаам» деп курстуң школанын ооредилге планында туружу

Школанын ооредилге программазында 6-гы класска «Төрээн дыдым – эртиней-байлаам» деп курска 34 шак (неделяда 1 шак) кордунген. Программаны кууседир хуусаазы: 2023-2024 ооредилге чылы.

Программанын допчузу

Тыва дылдың өг-булези. Тыва дылда хөгжнм херекселдеринин аттарының бөлнктери. Тыва дылдың диалектилери. Тыва дылда профессионализмнер. Тыва дылда профессионализмнер. Жаргонизмнер тыва дылда. Фразеологизмнернин дылга ужурутказы. Тыва дылда эмоция илереткен кылыг сөстери. Тыва дылда даараныр ажил-биле харылзаалыг кылыг сөстери. Бойдустун болуушкуннарын илереткен кылыг сөстери. Тыва дылда дузагал кылыг сөстери. Тыва дылда кылыг сөзунун залогтары. Тыва дылда кылыг сөзунун видтери. Кылыг сөзунун наклонениелери. Тыва дылда наречие. Силер, болар, силерлер, боларлар – хннднткелдин ат оруннары. Синтаксис. Бөдуун домак. Медээ домаа. Айтырыг домаа. Кыйгырыг домаа. Алгы домаа. Домактын грамматиктиг ооргазы.

Ооредилге-тематиктиг план

№	Эгелер	Шагы	Чугаа сайзырадылгазы	Хыналда ажил
1	Лексика	11	1	1
2	Морфология	14		1
3	Синтаксис	9	1	1
	Ниитизи-биле	34	2	3

«ТӨРЭЭН (ТЫВА) ДЫЛ» ЭРТЕМИНГЕ КИЧЭЭЛДЕН ДАШКААР ӨӨРЕДИЛГЕ ПРОГРАММАЗЫ «ТӨРЭЭН ДЫЛЫМ – ЭРТИНЕ-БАЙЛААМ».

6 класс – 34 шак

№	Кичээлдерниң темалары	Шаг ы	Хуну	Кичээлдин хевири	Өөреникчининң ажил – чорудулгазы	Өөрөдилге курлавырлары (парламал болгаш электроннуг хевирде)
1	Тыва дылдың өг-булези	1	05.09	Кичээл - таныштырылга	Тыва дылга төрөл дылдарны (алтай, хакас...) дылдар болгаш оларның эдилекчилери төрөл чоннарның амыдыралы дугайында медээлер-биле танышкан туар	Тыва дылдың төрөл дылдарын эдилеп чоруур чоннарның амыдыралында тыва культурага чоок кезектерин таныштырар (көшкүн амыдырал, чнднлге, уран чнгл, аас чогаал) https://postnauka.org/video/15078 В. Плунгян Родство языков.
2-4	Тыва дылда хөгжнм херекселдерининң аттарының бөлнктери	3	12,19, 26. 09	Шинчилел-кичээл	Тыва дылда хөгжнм херекселдерининң аттарын бөлнктерге чарып, оларның ук бөлнктерге хамааржыр уткаын тайылбырлап өөренир. Сарыг шажынга, хам чнднлгеге,	Чингине тыва, буддизм болгаш хам-чудулге-биле аңчы ажил-агый-биле харылзаалыг хөгжнм херекселдерининң аттарын аңгылап, бөлнктерге чарып өөрөдир. Игил, дошпулуур, бызаанчы, кеңгирге, бүүрээ, бүшкүүр, амырга, шыңгырааш, чадаган, дүнгүр, орба, хомус чижектиг сөстөргө даяныр. https://www.youtube.com/@tuvanculturalcenter6467 https://www.youtube.com/watch?v=hMDo2Zbc5Qc Көргнзнг материалы кылдыр Тываның национал оркестирининң сайтызында кирген материалдарны ажыглап болур.
5	Тыва дылдың диалектилери	1	03.10	Катаптаашкын-кичээл	Диалекти сөстөрни ылгап билир. Тыва дылдың диалектилери чнгле Тыва иштинде эвес, а Кыдатта болгаш Моолда, Красноярск крайның Минусинскиде бар деп танышкан	Тыва дылдың диалектилери чнгле Тыва иштинде эвес, а Кыдатта болгаш Моолда, Красноярск крайның Минусинскиде барын таныштырып, кайы-бир дилаектининң онзагайларынга даянып кичээлди чорудуп болур. https://youtu.be/wOPIFk0mZcc

					турар	Тывадан дашкаар чурттап чоруур Моолдун Сенгел тываларының чугаазының чижээ
6	Тыва дылда профессионализмнер	1	10.10		Тыва дылда профессионализм сөстөрнүн ажыглалын, оларның онзагайын танып өөренир. Тыва чоннун мергежилдерин сонуур - гап өөренир.	Кандыг-бир мергежилди шилип ап, өөреникчилергетаныштырар, чижээ дарган кижинин ажыглаар терминнери: согар, ояр, эргизер, кагар, кадырар, шуткуур, кудар, маска, кыскаш, хаарыыл, дөжн чижектиг сөстөргө даянып болур. Азы уругларны бөлнктөргө чарып, дараазында мергежилдерни нлеп, оларның профессионал сөстөрүн тодара ттырар: мөге, чылгычы, дарган, хөгжнмчн, хөөмсейжи. Тыва нндезин культура төвнннн ютуб каналында материалдарны ажыглап болур.
7	Тыва дылда профессионализмнер	1	17.10	Катаптаашк ын-кичээл	Термин дээрге кандыг бир мергежилдин кижилеринин аразында бир-ле болуушкунну адап алган, дугуржуп алган, тускай бадылаттынган сөс деп билигни шингээдип, ону аас болгаш бижимел чугаага ажыглап өөренир	Л.Б. Чадамба “Нжнглел” деп номнун адын чогааткан. Хнрээлел – долгандыр амылыг болгаш амылыг эвес бойдус, делегейни хнрээлел деп очулдуруп, ажыглап турар. Эге школада өөренир эртем ады. Кандыг-бир мергежилди шилип ап, ында ажыглаттынып турар термин сөстөрни тодарадып болур, чижээ Э. Намзалдың «Холу чемзиг авам сөңн» деп номда тыва чемнерни кылырын бижээн рецептилерден тодарадып болур.
8	Практиктиг кичээл	1	24.10			
9	Жаргонизмнер тыва дылда	1	07.11	Кичээл тренинг	Амгы неде тыва дылда жаргонизмнернин тыштып, оларны ажыглап турарының айыылын шингээткен турар.	Жаргонизм сөстөрнүн ажыглалының культурага, ниитилелге, дылга болгаш кижинин бодунун сайзыралынга эки эвес салдары дугайында таныштырып, чугаа культуразы дугайында ажылды чорудар. “Кара шериг”, “улу аалдан” келген сөстөрнүн тарап турарының айыылын таныштырар. “Бистиң” болгаш “өскенин”

						(круг своих и чужих) деп ийи психологту байдалды ажыглап кичээлди тургузары чугула. Кижинин чугаазының арыы оон сагыш-сеткилиц көрүнчнн деп бодалды уругларга таныштырып өөредир.
10	Фразеологизмнерниң дылга ужур-утказы	1	14.11		Дылдың фразеология деп кезээ дугайында билиглери кататпап, делгемчидер.	О типах фразеологизмов, задачах фразеологии и ментальном лексиконе человека. Лингвист Анатолий Баранов. Я.Ш. Хертек «Тувинско-русский фразеологический словарь» (1975), «Русско-тувинский фразеологический словарь» (1985) даянып кичээлди тургузар.
11	Чурук-биле ажыл	1	21.11			
12	Тыва дылда эмоция илереткен кылыг сөстери	1	28.11	Шинчилел кичээл	Эмоция дээрге чул деп айтырны билген турар. Тыва дылда өөрншкн (эки эмоция) илереткен кылыг сөстери словарьлардан, чогаалдардан чыып өөренир.	Эмоция илередир кылыг сөстери таныштырып, оларны чогаалдардан, словарьлардан ушта бижип, бөлнктөп чаңчыктырар
13 - 14	Тыва дылда даараныр ажыл-биле харылзаалыг кылыг сөстери	2	05.12. 12	Шинчилел кичээл	Дарааныр ажылга хамааржыр кылыг сөстериң ажыглалын билген турар.	сөстериң ажыглалын сонугадыр. Хаваар (идик-хеп даараарыңга), дедир шанчып даараар (чавага кылырда), сырыыр (ширтек, энчек, колун-чирим, өгнүң куру, содак-шудак чижектег эдилелдерге), кырлап даараар, чамаар дээн чижектег сөстерге даянып кичээлди чорудар.
15	Бойдустуң болушкуннарын илереткен кылыг сөстери	1	19.12	Интеграция кичээл	Дириг амытаннарның кылдыныгларын илереткен кылыг сөстериң	тодарадыр. Кызыл-Эник Кудажының «Кым эң ажыктыгыл?» деп тоолунда дириг амытаннарның кылдыныгларын көргнскен кылыг сөстери тодарадып болур.
16	Практиктиг кичээл	1	26.12			
17 - 19	Тыва дылда дузал кылыг сөстери	3	09.16. 23.01	Кичээл таныштырылга	Тыва дылда дузал кылыг сөстери билген турар, оларның ажыглалын кичээнгейге алыр.	Дузалал кылыг сөстериң хулээлгезин сонугадыр, чижээ: тур, чору, чыт, олур деп дузалал кылыг сөстериң наклонение, үе,

						залог хевирлерин тургузарынга ажыглалынче кичээнгейни салыр .
20	Тыва дылда кылыг сөзунуң залогтары	1	30.01	Кичээл катаптаашкы н	Кылыг сөстөриниң залог тургузар аргаларын катаптаар	Тыва дылда кылыг сөстөриниң залог хевириниң кожумактарын ылгап, катаптаптаар
21	Тыва дылда кылыг сөзунун видтери	1	06.02	Кичээл катаптаашкы н	Кылыг сөстөриниң вид тургузар аргаларын катаптаар	Тыва дылда кылыг сөстөриниң вид хевириниң кожумактарын ылгап, катаптаптаар
22	Кылыг сөзунуң наклонениелери	1	13.02	Кичээл катаптаашкы н	Кылыг сөстөриниң наклонение тургузар аргаларын катаптаа	Тыва дылда кылыг сөстөриниң наклонение хевириниң кожумактарын ылгап, катаптаптаар
23	Тыва дылда наречие	1	20.02	Кичээл катаптаашкы н	Тыва дылдың бурунгу кожумактарындан тургустунган наречиелерни билип алыр. Оларны тыва дылың чиңгине наречиелери деп адап турар.	Наречиениң домакка туружу. Кылыг сөзунуң азы демдек адының мурнунга чоруур. Грамматика тувинского языка. Фонетика и морфология // Ф.Г. Исхаков, А.А. Пальмбах – Москва: Издательство восточной литературы, 1961. – С. 417-421. https://vk.com/doc143371104_667326555?hash=eWoOjm95GnYn43CJZUrdMB5yvZ38bg7ETONSesQVIlw Тыва дылдың наречиелери ооң бурунгу кожумактарындан тургустунган деп билигни уругларга сонуургадаыр аргазын тывар.
24-25	Силер, болар, силерлер, боларлар – хннднткелдин ат оруннары.	2	27.02 05.03	Кичээл тренинг	Силер, силерлер, олар, оларлар – деп тыва дылдың арынның ат оруннары кижиниң өске кижиге хннднткелин көргнзип турар ат оруннарының ажыглалын шиңгээди алыр.	Силер, силерлер, олар, оларлар – деп арынның ат оруннарын ажыглалын, тыва улустуң чугаага хннднткелин илередир аргаларының бирээзи дээрзин тодарадып көргнзер. Чижеглей чугаа байдалын тургускаш кичээлди тренинг хевиринге чорудары чедимчелиг, чижээ: чугаа авазы биле оглунуң, ачазы биле уруунуң, дарга биле ажылдакчының, ийи эр кижиниң, азы ийи кыс кижиниң аразында, кафеде, театрда, аалда, кудумчуда, садыгда, автобуста дээн чижектиг байдалдарны чижеглей ойнап, хннднткелди көргнзер аргаларын ойнадыр. Азы уругларга чугааның болуп турар черин

						боттарынга шилиттирип алгаш ойнап болур. Азы мендиележип тура бе, азы байырлажып тура бе, азы кандыг байдалда башкы өөреникчилерниң билиинин, сайзыралының аайыбиле шилип ап болур
26	Синтаксис	1	12.03	Кичээл катаптаашкын	Синтаксис дээрге сөс каттыжышкыны болгаш домактын тургустунар аргаларын шинчилеп өөренир эртем.	Хостуг сөс каттыжышкыннарының сайгарылгазын катаптаар
27	Практиктиг кичээл	1	19.03			
28	Бөдуун домак. Медээ домаа.	1	02.04	Кичээл катаптаашкын	Домак – синтаксистин кол кезии, домактын грамматиктиг ооргазы деп билиглерни катаптаар.	Синтаксистин кол кезии домак деп билигни катаптаар. Медээ домактары
29-30	Айтырыг домаа	2	09.16.04		Айтырыг артынчылары, айтырыг сөстөр дузазы-биле, -ыл деп айтырыг кожумааның дузазыбиле тургустунган домактарның көгнткен утказын, кнзенчиг харыыже ыдалап турар сорулганы ылгап билир. Ук домактарны чогаадып, интонациязын шын салып билир	Айтырыг артынчылары, айтырыг сөстөр-биле -ыл деп айтырыг кожумааның дузазы-биле тургустунган домактарның утказын тодарадып, айтырып турар кижинин сорулгазын, интонациязын ылгап өөредир.
31-32	Кыйгырыг домаа. Алгы домаа	2	23,30.04	Кичээл катаптаашкын	Реклама сөзнглелдеринде кыйгырыг домактарын тып, тыва дылче очулдуруп, оларның сорулгазын тайылбырлап билир. Тыва дылга реклама сөзнглелин бижип билир.	Орус дылда бижээн реклама сөзүглелдерин тыва дылче очулдуруп, кыйгы домактарын тып, оларның утказын сайгарып өөредир. https://www.youtube.com/watch?v=ua3QJPRr9k&list=PLkNs9n9yJUys0_AHls6tI_3GcdDmiXxJr&index=96 Реклама сөзнглелин бижип өөредир.
33	Домактын грамматиктиг ооргазы	1	07, 14.05	Кичээл катаптаашкын	Домактарның кол сөс биле сөглекичзи н тодарадып, оларның аразында харылзаазын тодарадып билир	Домактын турргузуунда кол сөс биле сөглекчини домактын грамматиктиг ооргазы деп билигни дамчыдып, бөдннн домактын синтаксистиг тодарадып билир, сайгарылгазын катаптаар.
34	Чогаадыг «Төрээн дылым – чоргааралым»	1	21.05			

В настоящем документе
пронумеровано, прошнуровано и
скреплено печатью 9 стр.

Директор Иванов И. С.

ИЗДАТЕЛЬСТВО «ПРОСВЕЩЕНИЕ»
МОСКВА

В настоящем документе
пронумеровано, прошнуровано и
скреплено печатью 9 стр.
Директор *Мещеряков* М.М. Монтуш А.С.